

THEBULU YA ZWI RE NGOMU

1. Mutevhe wa Mupfufhifhadzo na Akhronimi	2
2. Mañwe maipfi a thusaho	3
3. Marangaphanda nga Mulanguli wa Masipala	5
4. Siangane	5
5. Ndivho ya PAIA	6
6. Vhaofisiri vha Mafhungo	8
7. Zwidodombedzwa zwa Vhukwamani zwa Vhaofisiri vha Mafhungo	.9
8. Rekodo dzine dza wanala kha Masipala	9
9. Mafhungo a wanalaho nga u leluwa si na khumbelo	13
10. Tshivhumbeo tsha zwa polotiki	13
11. Zwivhumbeo zwi shumaho	14
12. Ndila dza mulayo dzine dza vha hone malugana na tsheo	15
13. Mbadelo dzi badelwaho nga khumbelo	15
14. U vha hone ha gaidi	17
15. U khwiniswa ha gaidi	17

1. Mutevhe wa Mupfufhifhadzo na Akhronimi

MM	Municipal Manager
CFO	Chief Financial Officer
Constitution	Constitution of the Republic of South Africa Act 108 of 1996
DIO	Deputy Information Officer
10	Information Officer
Members	Members of Council (Vhembe District Municipality)
EM	Executive Mayor of Vhembe District Municipality
PAIA	Promotion of Access to Information Act 2 of 2000
PAJA	Promotion of Administrative Justice Act 3 of 2000
MFMA	Municipal Finance Management Act 56 of 2003
POPIA	Protection of Personal Information Act 4 of 2013
Regulator	Information Regulator
SAHRC	South African Human Rights Commission

2. Mañwe maipfi a thusaho

Mbadelo ya u swikelela: Zwi amba mbadelo yo badelwaho nga muhumbeli kha tshiimiswa tshine vha khou humbela mafhungo khatsho, u itela u badela mbadelo dza u wana na u kopolola rekhodo dzine vha dzi toḁa. Mbadelo dziñwe na dziñwe dzo randelwa nga mulayo.

Mulanguli: Zwi amba tshiimiswa tshiñwe na tshiñwe tsha muvhuso kana muthu muñwe na muñwe wa mvelo kana wa mulayo ane a khou bvisa nyito yo khetheaho ya vhulanguli.

Muthu o tendelwaho: Zwi amba muthu muñwe na muñwe o tendelwaho nga muhumbeli uri a ite ngauralo nga u tou ñwala.

Rekhodo dzine dza wanala nga u tou ḁitela: Zwi amba rekhodo dzine tshiimiswa tsha tshitshavha kana tsha phraivethe tsha ḁo dzi ḁetshedza muhumbeli hu si na uri vha thome u ḁetshedza khumbelo. Rekhodo idzi dzo ñwalwa kha 'ḁivhadzo ya u bvisela khagala nga u ḁifunela', ine ya tea u bviselwa khagala.

Maḁuvha: Zwi amba tshivhalo tsha maḁuvha kha ñwedzi kana ñwaha wa khalenda. Nga nḁa ha musu zwo sumbedzwa sa 'ḁuvha ḁa mushumo' kha tshipiḁa kha **PAIA**, ḁuvha ḁi dzhiwa sa ḁuvha ḁa khalenda. Kha u vhalela tshifhinga, ḁuvha ḁe khumbelo ya ḁanganedzwa ngaḁo a ḁi katelwi, nahone ḁuvha ḁiñwe na ḁiñwe nga murahu ha zwenezwo ḁi katelwa hu tshi katelwa mafhelo a vhege na holodei dza tshitshavha u swikela ḁuvha ḁa u fhedzisela ḁi tshi vhalwa. Arali ḁuvha ḁa u fhedzisela ḁa u fhindula khumbelo ḁi tshi wela kha Swondaha kana holodei ya tshitshavha, ḁuvha ḁi tevhelaho ḁi vhalwa sa ḁuvha ḁa u fhedzisela.

U hana ho dzhiwaho: Phindulo a i ḁanganedziwi kha khumbelo nga tshifhinga tsho vhwaho, hezwi zwi ḁalutshedzwa sa 'u hana ho dzhiwaho'.

Muthusa Muofisiri wa Mafhungo: Zwi amba muthu o tiwaho kana o ḁewaho mushumo nga Muofisiri wa Mafhungo wa tshiimiswa tsha muvhuso u thusa muhumbeli kha khumbelo yawe ya mafhungo, nahone ane Muofisiri wa Mafhungo a nga mu ḁea mañwe maanda a **PAIA**.

Fomo ya 2: Fomo iyi yo randelwa nga mulayo nahone i tea u shumiswa u humbela tswikelelo ya mafhungo o farwaho nga tshiimiswa tsha muvhuso kana tsha phraivethe.

Fomo ya 4: Fomo iyi yo randelwa nga mulayo nahone i tea u shumiswa musu hu tshi itwa mbilahelo kha tsheo yo dzhiwaho nga tshiimiswa tsha muvhuso malugana na khumbelo ya u swikelela mafhungo.

Gaidi: Zwi amba gaidi iyi, yo itwaho hu tshi tevhedzwa khethekanyo ya 10 ya **Mulayo wa Thuthuwedzo ya Tswikelelo ya Mafhungo**, sa zwe wa khwiniswa zwone zwine zwa tōda u thusa muthu ane a tama u shumisa pfanelo inwe na inwe yo bulwaho kha **PAIA** na Mulayo wa Tsireledzo ya Mafhungo a Muthu, 2013.

Muofisiri wa Mafhungo: Zwi amba muthu o tendelwaho u shumana na khumbelo dzothe u ya nga PAIA.

Mbilahelo ya nga ngomu: Zwi amba maitele a u itela khaedu tsheo yo dzhiwaho u ya nga khumbelo ya **PAIA** kha tshiimiswa tsha muvhuso, ine ya tea u dadzwa phanda ha musu khaedu i tshi nga itwa kha Mulauli kana kha khothe i re na maandalanga.

Tshiimiswa tsha Phraivethe: Zwi amba khamphani kana muhwe mufuda wa tshiimiswa tsha mulayo tshine tsha isa phanda na mbambadzo, bindu kana phrofesheni, hu tshi katelwa na lihora la polotiki.

Tshiimiswa tsha Muvhuso: Zwi amba muhasho wa muvhuso kana muhwe mushumi kana tshiimiswa, tshine tsha khou ita mushumo wa muvhuso. Fhedziha, malugana na mbilahelo ya nga ngomu, thalutshedzo inwe na inwe ya "tshiimiswa tsha muvhuso" yo shandukiswa ya vha "Muvhuso", u itela u iledza u tanganya malugana na zwiimiswa zwa muvhuso zwine mbilahelo ya sa shume khazwo.

Rekhodo: Zwi amba mafhungo manwe na manwe o rekhodiwaho hu sa londwi fomo, hu tshi katelwa, tsumbo, manwalo o nwalwaho, zwishumiswa zwa u thetshesela, zwa didzhithala na zwa vidio. Rekhodo yo humbelwaho kha tshiimiswa tsha muvhuso kana tsha phraivethe zwi amba rekhodo ine ya vha kha tshiimiswa tshenetsho hu sa sedzwi uri tshenetsho tshiimiswa tsho sika rekhodo.

3. Marangaphanda nga Mulanguli wa Masipala

Ndayotewa ya Riphabliki ya Afrika Tshipembe, 1996 ("Ndayotewa") i amba uri Afrika Tshipembe ndi shango li re na vhudilangi na demokirasi lo thewaho kha u isa phanda pfanelo dza vhuthu na sisiteme ya vhuvhusi i re na vhudifhinduleli, i fhindulaho na i re khagala sa tshipida tsha ndeme dzayo. Musi Afrika Tshipembe li sa athu vha la dimokirasi ya ndayotewa ine ya vha na Mulayotibe wa Pfanelo une wa kombetshedzwa, sisiteme ya Muvhuso Afrika Tshipembe vhukati ha zwiñwe, yo bveledza mvelele ya tshiphiri na u sa fhindula kha zwiimiswa zwa muvhuso na zwa phraivethe zwine kanzhi zwa ita uri hu vhe na u shumiswa luvhi ha maanda na u pfukwa ha pfanelo dza vhuthu. Ndi kha hezwi hune khethekanyo ya 32(1) ya Mulayotibe wa Pfanelo kha Ndayotewa, ya nea pfanelo ya u swikelela mafhungo o farwaho nga muvhuso; na mafhungo manwe na manwe o farwaho nga muñwe muthu ane a todea u itela u shumisa kana u tsireledza pfanelo dziñwe na dziñwe. Khethekanyo ya 32(2) ya Ndayotewa nga murahu i netshedza u vhewa ha mulayo wa lushaka une wa do ita uri pfanelo iyi i shume, nga u thonifha, u tsireledza, u tutuwedza na u dadzisa pfanelo iyi.

Mulayo wa u Tutuwedza Tswikelelo ya Mafhungo, ndivho nthihi fhedzi ndi u tutuwedza u bvela khagala na vhudifhinduleli kha zwiimiswa zwa muvhuso na zwa phraivethe. Hezwi zwi itwa nga u nea maanda pfanelo ya u swikelela mafhungo na u tutuwedza nga vhudalo tshitshavha tshine vathu vha Afrika Tshipembe vha vha na tswikelelo i linganaho kha mafhungo u itela uri vha kone u shumisa nga vhudalo na u tsireledza pfanelo dzavho dzothe na u dovha hafhu u bveledza zwipikwa zwa Afrika Tshipembe la dimokirasi yo vuleaho na i shelaho mulenzhe.

Ndila yo itelwa u vha tshishumiswa tshi livhisaho, tshi shumiseaho na tshi swikeleleaho kha muthu muñwe na muñwe ane a tama u shumisa pfanelo inwe na inwe yo sumbedzwaho kha **PAIA** na Mulayo wa Tsireledzo ya Mafhungo a Muthu, 2013.

4. Siangane

Masipala wa Tshitiriki tsha Vhembe ndi Masipala wa Khethekanyo ya C, sa zwe zwa talutshedzwa zwone kha Khethekanyo ya 155(1)(b) ya Ndayotewa ya Riphabliki ya Afrika Tshipembe Mulayo wa 108 Wa 1996, wo thomiwaho nga nwaha wa 2000 u ya nga Zwivhumbeo zwa Masipala wa Muvhuso Wapo wa Nomboro ya A17 ya 1998. Ndi masipala une wa vha na Sisiteme ya Vhulanguli ha Nedorobo, ine ya tendela u shumiswa ha maandalanga a vhusimamilayo nga kha Nedorobo Muhulwane ane vhurangaphanda ha vhusimamilayo ha masipala ha vhewa khae nahone ane a thuswa nga komiti ya

nedorobo. Yo vhumbiwa nga mimasipala miṅa yapo: Thulamela, Makhado, Musina na Collins Chabane, ine ya vha mimasipala ya khethekanyo ya B.

Mishumo ya masipala ndi sa zwe zwa ṭalutshedzwa zwone kha Khethekanyo ya 156 ya Ndayotewa.

Tshiṭiriki tshi wanala kha tshipiḁa tsha Devhula tsha Vundu ḁa Limpopo nahone tshi kovhelana mikano na mimasipala ya Capricorn, Tshiṭiriki tsha Mopani kha ṅḁila ya vhubvaḁuvha na vhukovhela nga u tevhekana. U kovhekana ha mikano zwi ya kha Zimbabwe na Botswana kha ḁa Devhulavhukovhela na Mozambique kha ḁa Tshipembevhubvaḁuvha nga kha Phaka ya Lushaka ya Kruger nga u tevhekana.

5. Ndivho ya PAIA

Ndivho ya gaidi iyi ndi u ṅetshedza mafhungo ane a ṭodea nga muthu muṅwe na muṅwe ane a tama u shumisa pfanelo iṅwe na iṅwe yo sumbedzwaho kha Mulayo wa u Ṭuṭuwedza Tswikelelo ya Mafhungo wa 2000 (**PAIA**) na Mulayo wa Tsireledzo ya Mafhungo a Muthu, 2013 (**"POPIA"**). Muthu muṅwe na muṅwe, hu sa sedzwi uri ndi mudzulapo ufho, a nga ita khumbelo ya u swikelela mafhungo nga fhasi ha PAIA.

Khethekanyo ya 17 (1) ya PAIA- U itela ndivho dza PAIA, tshiimiswa tshiṅwe na tshiṅwe tsha muvhuso tshi tea, u ya nga mulayo une wa langa u tholwa ha vhashumi vha tshiimiswa tsha muvhuso tshi kwameaho, u vhea tshivhalo tsha vhathu sa vhathusa vhaofisiri vha mafhungo sa zwine zwa ṭodea u itela u ṅetshedza tshiimiswa tsha muvhuso sa tshine tsha swikelelea nga hune zwa konadzea ngaho kha vhahumbeli vha rekhodo dzayo.

Khethekanyo ya 56(a) ya POPIA- Tshiimiswa tshiṅwe na tshiṅwe tsha muvhuso na tsha phraivethe tshi tea u ita mbetshelo, nga ṅḁila yo randelwaho kha khethekanyo ya 17 ya Mulayo wa Ṭuṭuwedzo ya Tswikelelo ya Mafhungo, na tshanduko dzi ṭodeaho, dza u nanga tshivhalo tsho raloho tsha vhathu, arali tshi hone, sa vhathusa vhaofisiri vha mafhungo sa zwine zwa vha zwo tea u ita mishumo na vhuḁifhinduleli sa zwo sumbedzwaho kha khethekanyo ya 55(1) ya POPIA.

Khethekanyo ya 11(1) ya PAIA- Muhumbeli u tea u ṅewa tswikelelo kha rekhodo ya tshiimiswa tsha muvhuso arali uyo muhumbeli a tshi tevhedza ṭhodea dzoṭhe dza maitele kha PAIA dzi elanaho na khumbelo ya tswikelelo kha iyo rekhodo; na u swikelela kha

rekhodo yeneyo a zwo ngo hanedzwa u ya nga tshiitisi tshiñwe na tshiñwe tsha u hana tsho bulwaho kha Ndimia ya 4 ya tshino Tshipiḁa.

Khethekanyo ya 50(1) ya PAIA- Muhumbeli u tea u newa tswikelelo kha rekhodo ifhio na ifhio ya tshiimiswa tsha phraivethe arali (a) rekhodo yeneyo i tshi tḁodea kha u shumisa kana u tsireledza pfanelo dziñwe na dzifhio; (b) uyo muthu u tevhedza tḁodea dza maitele kha PAIA dzi elanaho na khumbelo ya tswikelelo kha iyo rekhodo; na (c) tswikelelo kha yeneyo rekhodo a i hanelwi u ya nga tshiitisi tshiñwe na tshiñwe tsha u hana tsho sumbedzwaho kha Ndimia ya 4 ya tshino Tshipiḁa.

U ḁivhadzwa ha milayo iyi mivhili zwo ḁisa tshifhinga tshiswa kha ḁivhazwakale ya u vhulunga rekhodo Afrika Tshipembe. A ro ngo guda fhedzi uri rekhodo a dzi vhulungwi u itela u shumiswa nga khamphani kana tshiimiswa tshiñwe na tshiñwe tsha muvhuso kana tsha phraivethe, fhedzi dzi vhulungwa hafhu u itela u swikelea na u shumiswa nga tshitshavha. Ngoho hu na dziñwe rekhodo dzine dza nga si kone u ganḁiswa nga mulandu wa mvelo na u pfisa vhuḁungu. Kha mulandu wa **Mani a tshi imedzana na Muofisiri wa Mafhungo Mintek (26728/2019) Gauteng Local Division, Johannesburg**, Mani o ita khumbelo kha Muofisiri wa Mafhungo wa Mintek malugana na PAIA uri a tḁḁisise vhubvo ha imeili i re na mafhungo a a tshinyaho dzina lawe.

Khothe yo laela Mintek uri a newe Mani vhuḁanzi ha mushumi we a rumela imeili i sinyusaho. Khothe yo laedza uri Mani a newe ḁiresi ya IP ya mushumi. Kha mulandu wa **Tiso Blackstar a tshi imedzana na Steinhoff (18706/2019) Western Cape Division, Cape Town**), nḁu mbili dza nyandadzamafhungo dzo wina bidi yadzo ya khothe ya u swikelela rekhodo dza akhaunthu dza Steinhoff. Khaḁhulo i tou vha liñwe gundo la nyandadzamafhungo ngauri i tikedza pfanelo ya nyandadzamafhungo u tḁogomela pfanelo yavho ya mbofholowo ya u bvisela khagala zwine vha zwi humbula. Khothe yo hana zwe Steinhoff a amba zwa uri rekhodo dzo tsireledzwa nga ndugelo ya mulayo. Kha mulandu wa **Minisiḁa wa Tsireledzo ya Muvhuso a tshi imedzana na Makwakwa (64148/2021) Northeren Gauteng, Pretoria**, khothe yo thivhela Makwakwa u ganḁisa muvhigo wa vhuḁoli ha tshiphirini kha tshishumiswa tshiñwe na tshiñwe kana platifomo. Khothe yo dzhia zwine zwa vhidzwa "judicial peek" kha muvhigo une wa pfi "US interest in ANC Party Dynamics". Muḁḁuli o dzhia tsheo ya uri Minisiḁa vho vha vho tea u thivhela vhoramafhungo u bvisa muvhigo nga ḁwambo wa zwi re ngomu ha muvhigo. **Kha Smuts a tshi imedzana na Muhasho wa Mveledziso ya Ikonomi, The Landmark Foundation Trust (1199/2021) Eastern Cape Division**, Makhanda o wina pfanelo ya u swikelela rekhodo dza muhasho. Khothe yo laela muhasho uri u netshedze rekhodo dzoḁhe dza

khumbelo na thendelo dzo netshedzwaho vhathu vhane vha vha tendela u fasha, u vhulaha, u zwima kana u fhirisela nngwe inwe na inwe. Khaṭhulo iyi i vhonele sa gundo lihulwane kha mutheo ngauri muhasho wo vha wo vala rekhodo idzi u bva nga 2017.

Naho zwo ralo zwi khagala uri gaidi iyi i do thusa nga ho khetheaho muthu, ane a dovha a vhidzwa muthu ane a vha na datha, nga ha ndila ya u swikelela mafhungo awe a vhuṅe, kana u thivhela muthu u swikelela mafhungo a ndeme u ya nga POPIA. Nga fhasi ha POPIA, muthu kana muthu ane a vha na datha u na pfanelo ya -

- u humbela muthu a re na vhuḍifhinduleli u khwaṭhisedza, mahala, arali muthu a re na vhuḍifhinduleli a tshi fara kana a si na mafhungo a muthu nga eṭhe nga havho, na u humbela kha muthu a re na vhuḍifhinduleli rekhodo kana ṭhaluso ya mafhungo a muthu nga eṭhe nga ha muthu o farwaho nga muthu a re na vhuḍifhinduleli, hu tshi katelwa na mafhungo nga ha vhuṅe ha vhathu vhoṭhe vha vhuraru, kana khethekanyo dza vhathu vha vhuraru, vhane vha vha na, kana vhe vha vha na, tswikelelo kha mafhungo; humbela muthu a re na vhuḍifhinduleli u - pfesesa PAIA, mbuelo dzayo na vhubvo hayo; u guda maitele a vhukando nga vhukando ane a nga ita khumbelo na nyeletshedzo dzo engedzeaho dza u ita uri maitele eneo a leluwe; u guda tshaka dza mafhungo ane a nga humbelwa hu tshi shumiswa PAIA; u pfesesa maitele ane ngao muhumbeli a nga itela khaedu tsheo yo dzhiwaho malugana na khumbelo yawe; (a) (b) u lulamisa kana u phumula mafhungo a muthu nga eṭhe nga ha muthu ane a vha na datha ane a vha khae kana a re fhasi ha vhulanguli hawe ane a sa vhe o teaho, a si na mushumo, o kalulaho, o fhelelwaho nga tshifhinga, a songo fhelelaho, a xedzaho kana o wanalaho zwi siho mulayoni; kana u tshinyadza kana u thutha rekhodo ya mafhungo a muthu nga eṭhe nga ha muthu ane a vha na vhuḍifhinduleli ha datha ane muthu a re na vhuḍifhinduleli a si tsha tendelwa u a vhulunga .

6. Vhaofisiri vha Mafhungo

U ya nga Khethekanyo ya 1 ya Mulayo (PAIA), Muofisiri Muhulwane, ndi Muofisiri wa Mafhungo. Mulanguli wa Masipala wa Tshitiriki tsha Vhembe Vho Kutama ZN ndi vhone Muofisiri wa Mafhungo malugana na hezwi. Khumbelo dza mafhungo dzi do lavheleswa nga Mufarisa Muofisiri wa Mafhungo, Mulanguli Muhulwane a Shumaho zwa Tshumelo dza Mabindu, Vho Muofhe TG u ya nga khethekanyo ya 17(1) ya Mulayo.

7. Zwidodombedzwa zwa Vhukwamani zwa Vhaofisiri vha Mafhungo

7.1. Muofisiri wa Mafhungo

Dzina: Kutama ZN

Luṱingo: 015 960 2009

Imeili: kutamaz@vhembe.gov.za

7.2. Muthusa Muofisiri wa Mafhungo

Dzina: Muofhe TG

Luṱingo: 015 960 2000

Imeili: rasiphit@vhembe.gov.za

8. Rekhodo dzine dza wanala kha Masipala

Rekhodo dza masipala dzi vhewa nga ndila ya elekhṱhroniki nahone dzi swikeleliwa nga kha mbekanyamushumo ya softiwee. Khophi dza rekhodo dzo ṅwaliwaho dzi vhewa u ya nga Mulayo wa Mafhungo sa zwe wa khwiniswa zwone fhasi ha dzidairekiṱara khulwane dzi tevhelaho.

8.1. U ṅwalwa ha Mulayo na Khwiniso

8.2. Mbekanyamaitele ya Dzangano na Ndaulo

U ṅetshedzwa ha maandṱalanga

Pulane ya mushumo na maitele

Ndangulo ya rekhodo

Tshiimiswa tsha muhasho

8.3. Mafhungo a Khoru

Khetho dza tshitshavha

Zwiga zwa Masipala

Ndovhololo

Khetho dza masipala

Miṱangano ya khoru na komiti

8.4. Mbekanyamaitele ya Vhashumi

Mihasho
U tiwa ha nyimele dza tshumelo
Vhushaka ha vhashumi
Ndangulo ya poswo
Vhubveledzi
Tsenguluso ya khombo
Mbudziso dza tshiofisi
Miholo na magavhelo
Ndangulo ya vhashumi
U ṭola vhashumi
Mbuelo dza vhashumi na zwitatamennde
U fheliswa ha tshumelo
Vhugudisi na ṭhanziela
Zwikhala zwa mushumo na u tholwa

8.5. Masheleni

Mbekanyamaitele ya Mugaganyagwama
Ndingo
Muthelo wa Bodo
Zwikolodo (zwa n̄ḁa na zwa tshifhinga tshilapfu)
Mbadelo
Thuso ya masheleni
Diphosithi
Magavhelo na masheleni
Vhubindudzi
Mbilo
U dzudzanywa ha akhaunthu
Mbadelo ya magavhelo
Ndindakhombo ya u kuvhanganya masheleni
Vhuf̣ifhinduleli ha zwa akhauthu
Thuso ya masheleni
U xeelwa
Akhauthu ya bannga
Mivhigo ya masheleni
Ndangulo ya zwikolodo

8.6. Nqisedzo na Tshumelo dza hayani

Zwishumiswa zwa hayani
U wana na u thogomela
Tshumelo dza hayani
Vhudavhidzani

8.7. Mbekanyamaitele ya Zwifhafo na Mavu a Masipala

Zwifhafo zwa masipala
Mavu a masipala

8.8. Thandela, Khouthesheni, Khontraka na Vhaeletshedzi

Thandela na khouthesheni
Thandela dzo khetheaho
Khontraka

8.9. Mivhigo na Mbekanyamaitele ya u vhuisa

Mivhigo
Mbuelo dza nwedzi

8.10. U phadaladza na Mafhungo

U phadaladza ha muthu nga ethe na mafhungo
Mbudziso
Zwiga zwa Masipala
U phadaladzwa nga zwiwe zwiimiswa

8.11. Vhutambo na Mafhungo a Matshilisano

Mbekanyamaitele
Vhutambo ha Nwaha nga Nwaha ha Marula

8.12. Vhuvhumbi na mitangano ya zwiimiswa

Minetse na mivhigo
Zwiimiswa
Madzangano: a lushaka na a vundu
Komiti

8.13. Tshumelo dza zwa Mulayo

Mbekanyamaitele
Mafhungo a mulayo na tsheo dza khothe
Mbilo
Khonthraka

8.14. Laisentsi

Mbudziso dza tshiofisi
Laisentsi

8.15. Mveledziso ya Ikonomi na Vhupulani

Mveledziso ya Ikonomi yapo
U pulana fhethu
Mveledziso ya Vhulimi
Vhuendelamashango
SMME

8.16. Tshumelo dza ndeme

Ndisedzo ya maḡi
Zwiko zwa maḡi
Mishumo ya u kunakisa, zwiḡitshi zwa u bommba, phaiphi khulwane na madamu
Nethweke: u pulana, nzudzanyo, ndondolo na mashumele
Vhutatatshili

8.17. Tshumelo dza Tshitshavha

Mutakalo
Mafulo a u ḡivhadza

U thivhela na u lwisa

U tola

9. Mafhungo a wanalaho nga u leluwa si na khumbelo

- 9.1 Mulayo mutuku muñwe na muñwe wo vhumbiwaho nga Khoro.
- 9.2 Mbadelo inwe na inwe yo badeliswaho nga Khoro
- 9.3 Mivhigo ya ñwaha
- 9.4 Brontshara na mimapa
- 9.5 Mafhungo a wanala kha websaithi
- 9.6 Sisiteme ya Mafhungo a Dzingu
- 9.7 Pulane dza muhanga
- 9.8 Mimapa ya tshikimu
- 9.9 Pulane dza fhethu ha u hira
- 9.10. Mugaganyagwama hu tshi katelwa na mugaganyagwama wa u dzudzanya
- 9.11. Mbekanyamaitele dzi elanaho na mugaganyagwama
- 9.12. Thendelano dza kushumele
- 9.13. Thendelano dza ndisedzo ya tshumelo
- 9.14. Thendelano dza u hadzima dza tshifhinga tshilapfu
- 9.15. Thendelano dza thendelano/mafhungo/vhufarisani ha tshitshavha sa zwe zwa randelwa zwone kha khethekanyo ya 75 ya Mulayo wa Ndangulo ya Masheleni a Masipala
- 9.16. Oda & u rumelwa ha tshelede
- 9.17. Redzhistara ya vhubindudzi
- 9.18. Redzhistara ya zwikolodo
- 9.19. Redzhistara ya thundu
- 9.20. Zwitatamennde zwa masheleni
- 9.21. Divhazwakale ya vhakolodi
- 9.22. Minetse ya khoro yo vuleaho na komiti ya vhusimamilayo yo vuleaho

10. Tshivhumbeo tsha zwa polotiki

Ñedorobo Muhulwane, ane a vha Mudzulatshidulo wa Komiti ya Ñedorobo, ndi thoho ya zwa polotiki ya Khoro ine ya vha na mirado yo khethiwaho nga vhakhethi vha masipala. Komiti ya Ñedorobo i na mirado yo tholwaho nga vhakhantsejara vho khethiwaho u bva kha mirado yayo. Komiti dza phothfolio dzo fhambanaho dzi dovha dza tholwa u bva kha mirado ya vhakhantsejara vho khethiwaho.

11. Zwivhumbeo zwi shumaho

Tshivhumbeo tsha mushumo tsho vhumbwa nga mulanguli wa masipala ane a vha Muofisiri Muhulwane wa zwa akhaunthu a re na Mihasho ya 7 ine tshoho dzayo dza vhiga thwii kha Muofisiri Muhulwane wa zwa akhaunthu:

11.1 Ofisi ya Mulanguli wa Masipala

- Vhudavhidzani, ndaulo ya kushumele, mveledziso yo tshangelaho, odithi na tsenguluso ya mabindu

11.2. Ofisi ya Nedorobo Muhulwane

- Mbekanyamushumo dzo Khetheaho (Vhaaluwa, U Vusuludza Vhudifari, Vhaswa, Vhuholefhali, Vhafumakadzi, HIV Aids, Mitambo na Vhudimvumvusi
- Batho Pele

11.3. Tshumelo dza Mabindu

- Ndaulo ya Khoro na komiti dzayo
- Tshumelo dza zwa Mulayo
- Ndangulo ya rekhodo
- Tshumelo dza vhulanguli Thekhinolodzhi ya mafhungo
- Ndaulo ya vhashumi

11.4. Tshumelo dza Thekhiniki

- Maḡi na Vhutatatshili

11.5. Mugaganyagwama na Gwama

- Maitele othe a zwa masheleni na maitele

11.6. Tshumelo dza Tshitshavha

Tshumelo dza khombo, mutakalo, mulilo

11.7. Mveledziso ya Ikonomi na Vhupulani

- Mveledziso ya Ikonomi yapo
- U pulana fhethu
- Mveledziso ya Vhulimi
- Vhuendelamashango
- SMME

Tshumelo dzine dza netshedzwa nga Khoro ndi sa zwe zwa talutshedzwa zwone kha Khethekanyo ya 84 ya Mulayo wa Zwivhumbeo zwa Masipala wa nomboro 117 wa 1998 nahone dzi katela netshedzo ya tshumelo dza mvelele dza masipala dzi ngaho maḁi, tshumelo, muḁagasi, u bvisa thukhwi, tshumelo dza mutakalo wa phraimari na zwiimiswa zwa u ḁimvumvusa. Khoro i isa phanda na u vha na maandalanga a mulayo nga ngomu ha mikano yayo kha mafhungo ane a wela fhasi ha ndaulo ya masipala nahone i shuma sa muimeleli wa Vhembe Masipala wa Tshiṱiriki u ya nga Mulayo wa Mabindu wa vhu 71 wa 1991.

12. Nḁila dza mulayo dzine dza vha hone malugana na tsheo

Masipala wa Tshiṱiriki tsha Vhembe a u na maitele a mbilahelo a nga ngomu o vhewaho u itela u leludza mbilahelo malugana na tsheo dza Muofisiri wa Mafhungo kana Mufarisa Muofisiri wa Mafhungo.

Muthu o tungufhalaho a nga ita khumbelo Khothe ya u vhofohololwa ho teaho. Musi i tshi thetshelesa khumbelo iyo Khothe i nga nea ndaela inwe na inwe yo teaho na u lingana hu tshi katelwa:

- U kwhaṱhisedza, u khwinisa kana u vhetshela thungo tsheo ine ya vha thero ya khumbelo;
- U ṱoda uri Muofisiri wa Mafhungo a dzhie vhuṱwe vhukando kana u litsha u dzhia vhukando vhune Khothe ya vhona vhu tshi ṱodea nga tshifhinga tsho bulwaho kha ndaela;
- U netshedza nyiledzo, u vhofohololwa ha tshifhinganyana kana ho khetheaho, ndaela ya u ḁivhadza kana mbadelo; kana tshinyalelo.

13. Mbadelo dzi badelwaho nga khumbelo

Nomboro	Ṭhalutshedzo	Mutengo
1	Kha khophi inwe na inwe yo gandiswaho ya siaṱari la saizi ya A4 kana tshipiḁa	O .40

	tshaḽo tsho farwaho kha khomphyutha kana kha fomo ine ya vhalea nga mutshini kana kha fomo ya elekhṡhroniki	
2	Kha fothokhophi inwe na inwe ya siaṡari ḽa saizi ya A4 kana tshipiḽa tshaḽo	0.60
3	U itela khophi nga fomo i vhaleaho nga khomphyutha kha: • Compact Disk • USB (Memory stick)	40 20
4	U itela u ṅwalululwa ha zwifanyiso zwi vhonealaho zwa siaṡari ḽa saizi ya A4 kana tshipiḽa tshaḽo	22
5	U itela khophi ya zwifanyiso zwi vhonealaho	60
6	Kha u ṅwalululwa ha rekhodo ya zwo pfiwaho, kha siaṡari ḽa saizi ya A4 kana tshipiḽa tshaḽo	12
7	U itela u wana khophi ya rekhodo ya zwo pfiwaho	17
8	U ṡoḽa na u lugisela rekhodo ya u bvisela khagala na ndugiselo.	15.00 ya awara inwe na inwe kana tshipiḽa tsha awara, hu sa katelwi awara ya u thoma ine ya ṡodea nga ṅdila i pfalaho kha u guduba

		na u ita ndugiselo.

14. U vha hone ha gaidi

Gaidi i do netshedzwa tshitshavha nga nyambo dziñwe na dziñwe tharu (3) dza dzi tevhelaho:

- Tshivenda
- Xitsonga
- Sepedi
- English
- Afrikaans

15. U khwiniswa ha gaidi

Masipala wa Tshitiriki tsha Vhembe u do, arali zwo tea, khwinisa na u gandisa linwalo lo bulwaho nwaha muñwe na muñwe.

Yo bviswa nga

Kutama ZN

Mulanguli wa Masipala

Datumu: